

Bilaga:

Hyggesfritt & naturnära skogsbruk i praktiken

–arbetsätt och erfarenheter
från fem svenska skogsägare

Levande skog Levande samhälle

Denna bilaga har tagits fram inom projektet Levande skog Levande samhälle (2023-25), ett forskningsprojekt där ett arbetssätt utvecklades för att koppla ihop skogsvärdekedjan och stärka både natur och samhällsnytta.

Initiativ: Gaia arkitektur - Omställningskontoret för regenerativa och generativa gemensamma livsmiljöer gaiaark.se.

Med arkitektur som medel och metod utvecklar vi platser och processer som stärker ekologi, socialt liv och lokal ekonomi.

Parter: Borlänge kommun, Byggpartner, Plockhugget, Traditionskraft, Timber Bridge Specialists, KTH och Trästad.

Arbetsgrupp denna bilaga

Annevi Sjöberg, Plockhugget

Eva-Lotta Hultén, journalist

Martin Mehlin, Gaia ark

Ulrika Stenkula, Gaia ark

Pi Ekblom, Gaia ark

Ania Öst, Gaia ark

Sigrun Borgen, Gaia ark

Kontaktperson: Annevi Sjöberg, annevi@plockhugget.se

2025-10-15

Rev. 2025-03-11

Innehåll

FRÖVIK, NORRA SMÅLAND	
<i>Intervju med Patrik Thure</i>	4
<i>Skogsfastigheten</i>	5
<i>Livsmiljön</i>	7
FORS, DALARNA	8
<i>Intervju med Signe Rönnegård</i>	8
<i>Skogsfastigheten</i>	9
<i>Livsmiljön</i>	11
NYBRO KOMMUN	
<i>Intervju med Jesper Haraldsson</i>	12
<i>Skogsfastigheten</i>	13
<i>Livsmiljön</i>	15
BOSARP, GLIMÅKRA	
<i>Intervju med Lennart Bosrup</i>	16
<i>Skogsfastigheten</i>	17
<i>Livsmiljön</i>	19
NATURNÄRA SKOGSBRUK, TISENÖ	
<i>Intervju med Niklas Palmkrantz</i>	20
<i>Skogsfastigheten</i>	21
<i>Livsmiljön</i>	23

Frövik, Norra Småland

INTERVJU MED PATRIK THURE

Plats: Frövik, Norra Småland

Fastighetsbeteckning: Frövik 1:7 och Gränsryd 1:8

Ägare: Patrik och Cecilia Thure

Skogsinnehav: 345 ha

Andel skyddad skog: 34,5 ha (10%)

Skogsbruksmetoder: Hyggesfritt med luckhuggning och höggallring, Fröviksmetoden

Intäkter från skogen: Säljer timmer till Ekaskog. Lite intäkter från betesdjur och fiske. Hoppas och tror på intäkter från kolinlagring i framtiden

Certifiering: FSC, PEFC och Plockhugget

Uttag per år: 1 800 m³/år

Uttag per hektar per år: 5,2 m³/ha/år

Bild: Det är roligare med kontinuitetsskogsbruk, tycker Patrik Thure. "Det är inte kul att ställa sig i en hyggeskant på fem hektar och starta upp röjsågen."

Vilka skogsbruksmetoder tillämpar ni?:

Patrik Thure har bedrivit kalhyggesfritt skogsbruk på en del av sitt innehav i 20 år. När han och hustrun köpte till mer mark 2023 bestämde de sig: allt ska skötas med kontinuitetsskogsbruk.

"Det ger bättre ekonomi. Vi tar ju vara på självföryngringen."

Varför har ni valt att bruka som ni gör?

-Det är mycket roligare och det ger bättre ekonomi. Vi tar vara på självföryngringen och har slutat med

kostsam plantering, säger Patrik Thure.

Som jägare är han också angelägen om att skogen ska vara en god livsmiljö för vilt, och allt annat som lever i skogen.

-Vi vill göra om plantagerna till skog, det är vår målsättning.

Hur brukar ni skogen?

På släktgården i Frövik var det mesta trakthyggeskött när Patrik och hans hustru tog över marken men där finns nu en plan för att ställa om alla bestånd till kalhyggesfritt och Patrik Thure har prövat sig fram med hyggesfria metoder länge. Bland annat har han arbetat med höggallring i de äldre bestånden och låtit självföryngring komma upp i luckorna.

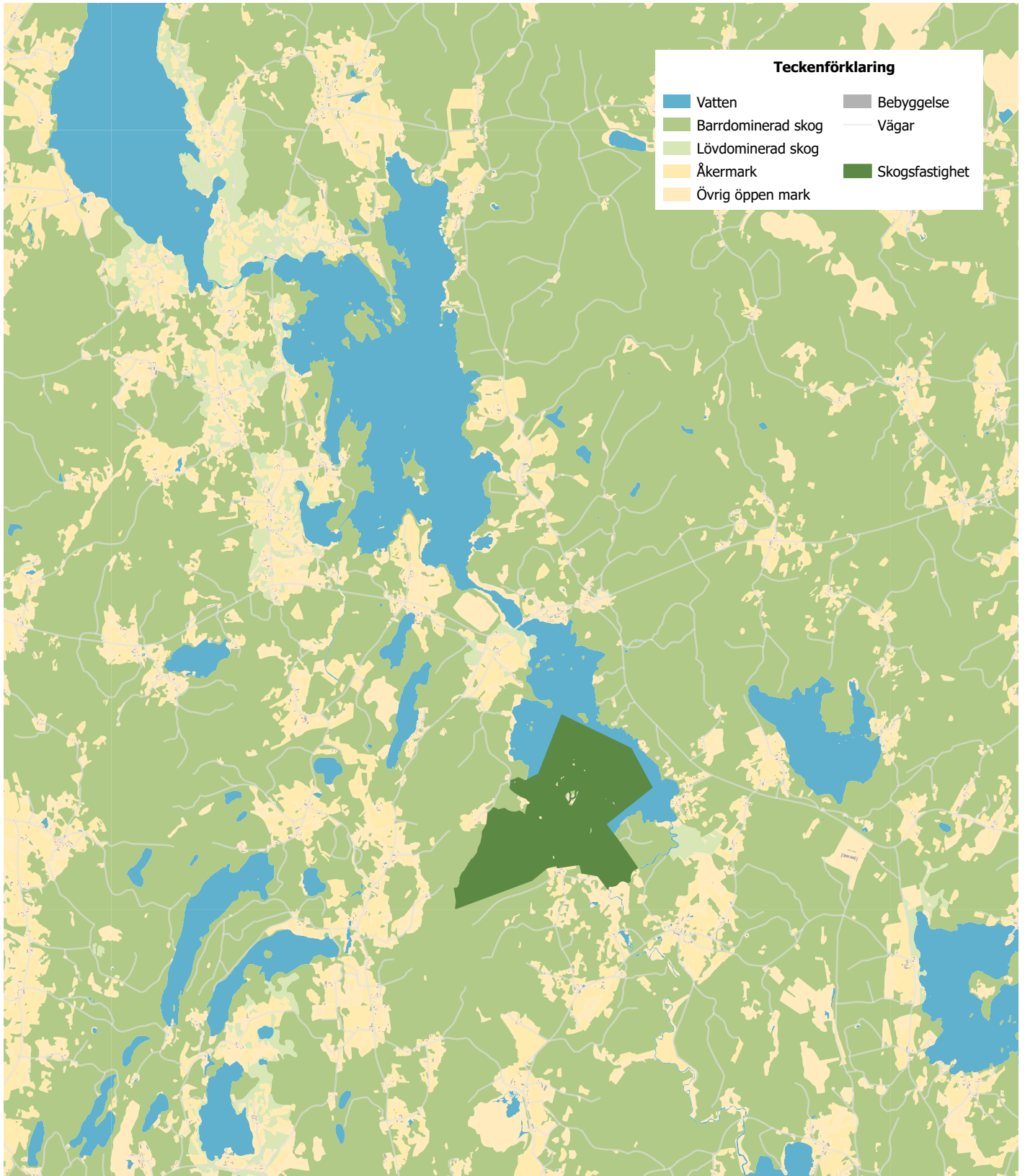
På marker han skött sedan tidigare, åt andra, har det gått trettio år sedan de första luckorna togs upp och Patrik har börjat gallra i uppslagen för att gynna löv. Han har inte bråttom med att få nya plantor utan glesar ut den äldre skogen successivt och tar aldrig ner mer än 25 procent av den stående volymen.

På den nya egna fastigheten, Gränsryd, är det mycket naturskog, eller vad Patrik Thure kallar "bonnaskött" skog.

- Där fanns en stor variation redan så den är ju enkel att plockhugga i, säger han.

SKOGSFASTIGHETEN

Vilka utmaningar har ni stött på?

- På våra marker är det svårt att få upp något annat än gran och för att lyckas med det måste vi röja när träden är små om vi vill få upp löv eller tall, säger Patrik Thure.

Att undvika körspår är svårt vid alla former av skogsbruk men det svider lite extra att se dem i kalhyggesfria skogar, tycker Patrik Thure.

- Det ska vara spårfritt där och det har vi misslyckats med på något ställe. Svängningarna i väder ställer till det. Det är fruset ena dagen och varmt nästa, säger han.

Från industrins håll får man som skogsägare ibland höra att det inte går att sälja grova stammar till sågverk men det stämmer inte, menar Patrik Thure.

-Att sågverken är byggda som de är beror ju på att det passar för dagens skogar. Kommer det bli en massa grovtimmer till salu så ställer industrin om sina sågverk så att de klarar grövre dimensioner, säger han.

Och redan idag går det fint att sälja grova stockar om man letar lite efter rätt köpare.

- Jag sålde en andel stora stockar vid min senaste avverkning och det var dem jag fick bäst betalt för.

Vilka framgångar har ni upplevt?

Överlag har omställningen till hyggesfritt skogsbruk gått mycket lättare än Patrik Thure trodde. Exempelvis stämde inte farhågan att entreprenörerna skulle vara motsträviga.

- Första gången fick de reda på hur mycket de skulle hugga per hektar och vilka träd de skulle inrikta sig på och hur det skulle se ut efter. Sedan fick de lösa det och det blev långt bättre än jag hade förväntat mig. Så det var en positiv överraskning.

Luckhuggningarna han började med för 20 år sedan i Frövik är han mycket nöjd med. Där håller skogen nu på att bli treskiktad och varierad och virkeskvaliteten har förbättrats, menar Patrik Thure.

- Skogsbolagen vill gärna att man ligger på 20-30 procent massaved när man skördar, för att säkra flödet till pappersindustrin. Men vi känner inget ansvar att hålla massabruk med råvaror. Vi ligger på 90 procent sågtimmer i våra avverkningar.

I Gränsryd har han skapat en promenadslina där han kan visa hur han arbetar med skogen, och det han kallar för Fröviksmetoden.

- Vi är uppe i 400 personer som

har gått den slingan nu. Det har varit skogsföretag, mäklare och studenter på besök.

Hur ser ni på framtiden?

Patrik Thure hyser en oro för att problemen med granbarkborre ska öka.

- Men min förhoppning är att vi har vitaliserat skogen. Om träden blir utställda lite glesare så kommer de att få bättre motståndskraft och därmed klara barkborreangreppen, hoppas jag.

När han gjorde en plockhuggning i en hundraårig blandskog var han särskilt rädd att det skulle leda till angrepp.

- Så blev det inte. Hittills har vi inte sett ett enda barkborreträd. Men det är fortfarande min farhåga att vi ska få problem med barkborren.

” Från industrins håll får man som skogsägare ibland höra att det inte går att sälja grova stammar till sågverk men det stämmer inte ”

LIVSMILJÖN

-Skogsbolagen vill gärna att man ligger på 20-30 procent massaved när man skördar, för att säkra flödet till pappersindustrin. Men vi känner inget ansvar att hålla massabruk med råvaror. Vi ligger på 90 procent sågtimmer i våra avverkningar, säger Patrik Thure

Patrik Thure visar exempel på hur det blir god återväxt av bärris efter en plockhuggning.

Det är ekonomiskt fördelaktigt att låta träden bli äldre innan de avverkas. Bilden visar att volymtillväxten mer än fördubblats från 60år till 100år och nästan hela fördubblingen blir sågbart timmer som skogsägaren får mer betalt för.

Fors, Dalarna

INTERVJU MED SIGNE RÖNNEGÅRD

Plats: Släktgården Leksands, Borlänge kommun

Fastighetsbeteckning: Fors 26:2

Ägare: Lars, Ann-Sofie, Signe och Klara Rönnegård

Skogsinnehav: 30 ha

Andel skyddad skog: 3 ha naturvårdsavtal och ytterligare 3 ha som de inte kommer att bruka.

Skogsbruksmetoder: Plockhuggning, mindre hygge på 0,5 ha

Intäkter från skogen: Plockhugger för egen ved och vackra miljöer. Säljer näver och funderar på försäljning av virke till specialsortiment för att få bättre betalt.

Certifiering: Ingen, funderar på Plockhugget

Uttag per år: 15-20 m³ (för husbehov)

Uttag per hektar per år: 0,5-0,7 m³/ha/år

Bild: Det är svårt att hinna allt man skulle vilja, tycker Signe Rönnegård. Familjen vill göra en tydligare plan för hur de ska sköta skogen och bruka den hyggesfritt framöver.

Vilka skogsbruksmetoder tillämpar ni?

Familjen Rönnegård sköter skogen tillsammans. På de 30 hektaren i mellersta Dalarna plockhugger de för att få ved och vackra miljöer. De har också börjat med nävertäkt.

Varför har ni valt att bruka som ni gör?

- Mina föräldrar har aldrig varit anhängare av kalhyggen. För dem är det väldigt viktigt att bevara skogskänslan och gynna naturvärden i skogen. Vi vill ha en skog som är trevlig att vara i, berättar Signe Rönnegård, dotter i familjen.

En lokal entreprenör kände till deras inställning och efter en

utbildning i att bruka hyggesfritt erbjöd han sig att göra en plockhuggning på familjens mark år 2012. God hjälp i planeringen fick de av en kunnig person på Skogsstyrelsen. Familjen blev nöjd med resultatet och har fortsatt att plockhugga för eget husbehov av ved.

“Vi vill ha en skog som är trevlig att vara i.”

Hur brukar ni skogen?

De årliga plockhuggningarna görs framför allt i den skog som gränsar till gårdens fäbodstuga.

- Det anknyter till markens kulturhistoria att man får lite glesare

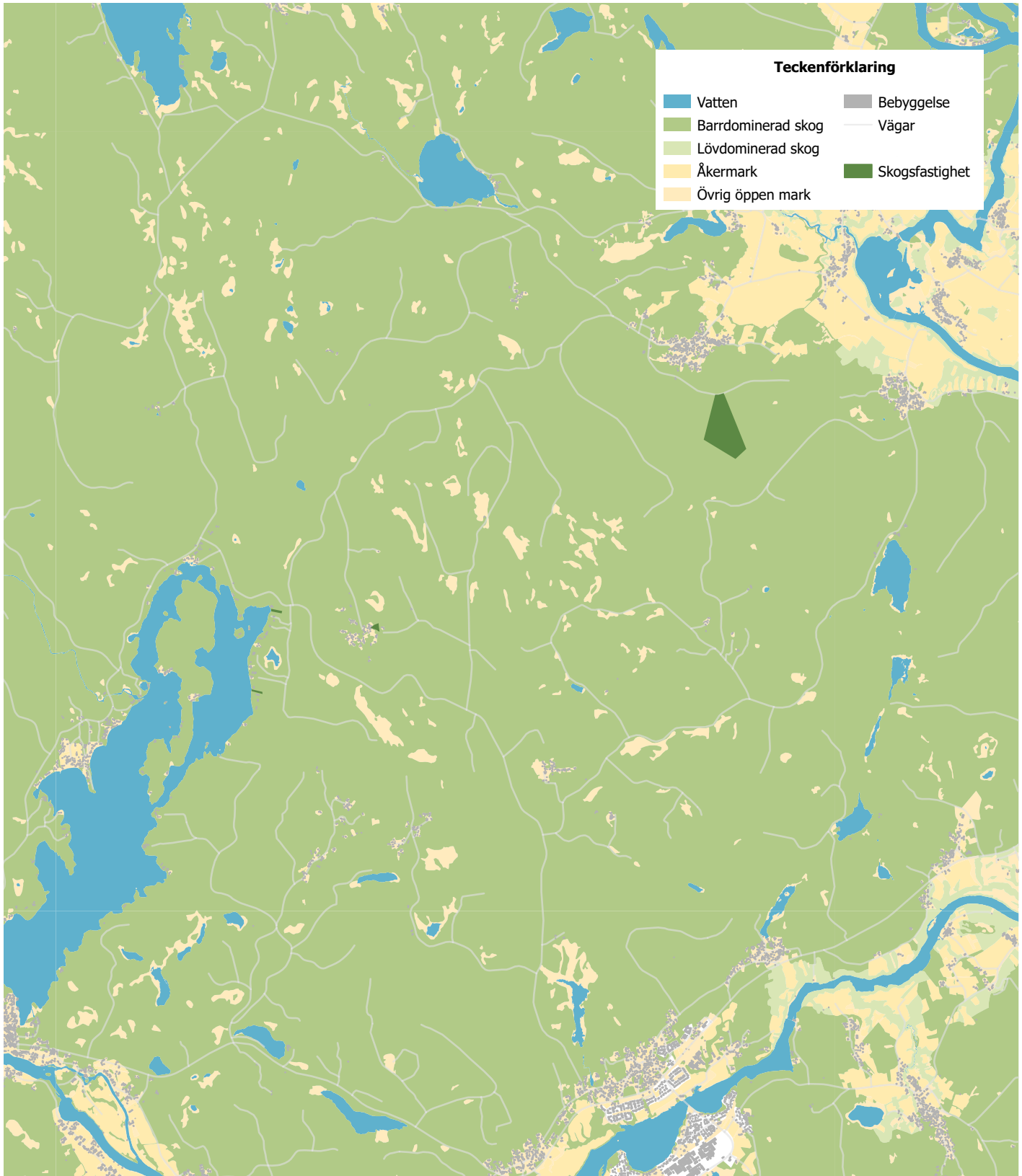
skog där. Vi gör det också av klimatanpassningsskäl eftersom vi inte vill ha tät granskog precis inpå vår timrade fäbodstuga om det skulle bli en skogsbrand, förklarar Signe Rönnegård.

Med huggningen ser de till att gynna de fina lövträden i skogen; stora aspar, sälgar och rönnar. Nyligen gjorde de för första gången en nävertäkt i skogen. Den skedde i samarbete med slöjdinstitutet Sätergläntan. Deras lärare och elever kom och skördade.

-Nävern är en resurs som annars bara går till spillo när man plockar ut träden. Täkten stämmer också bra med vår skogs kulturarv. Det var så den brukades tidigare, säger Signe Rönnegård.

SKOGSFASTIGHETEN

Vilka utmaningar har ni stött på?

I samband med den kalhyggesfria avverkningen 2012 lät familjen också ta upp ett litet hygge på ett halvt hektar.

- Där har vi fått ett enormt uppslag av hallonsnår. Det blev otroligt dålig naturlig föryngring.

De dominerande organisationerna som ger rådgivning är inte alltid så duktiga på hyggesfritt, menar Signe Rönnegård. Ibland är de till och med uttalade skeptiker. Extra svårt att få kloka råd är det rörande uppvuxna granplanteringar, tycker hon.

- Ska man göra något med dem över huvud taget? Ska man försöka påskynda att få en flerskiktad skog?

Vilka framgångar har ni upplevt?

Där de plockhugger kommer det upp fin föryngring av gran och löv.

- Om man jämför med att kalhugga så är det enorm skillnad med att bruka skogen som vi gör. Vi har kvar en vacker skog att vistas i och det finns fortfarande livsmiljöer för olika arter.

Signe Rönnegård tycker att det i media ofta framställs som att skogsägare ser naturvärden som ett hinder och att hyggesfritt ses som väldigt krångligt.

- Men det stämmer i alla fall inte in på oss. Vi tycker att det är jättekul att kunna bruka skogen och värna naturvärden samtidigt, säger hon.

De har haft exkursioner till sin skog med framför allt lokala skogsägare men också människor från hela Dalarna. Och intresset har varit stort.

- Det finns en otrolig nyfikenhet på hyggesfritt och hur det faktiskt blir i praktiken och det har varit roligt att få ta ut folk i skogen och visa.

Hur ser ni på framtiden?

Familjen Rönnegård vill gärna fortsätta bjuda in människor till sin skog för studiebesök och kurser. Signe är också sugen på att utveckla samarbetet med slöjdare eller kanske byggnadsvårdare. Hon funderar över hur de kan sälja mer näver eller virke i specialsортiment för att få bättre betalt. I planen för framtiden ingår

också att låta en kunnig entreprenör göra fler lite större plockhuggningar. Kanske kommer de även att arbeta mer med stamkvalitet. Signes sambo är intresserad av att pröva att stamkvista.

Klimatförändringarnas inverkan på skogen bekymrar Signe Rönnegård.

- Om 50 år, vilka skadeinsekter, svampsjukdomar och andra åkommor kommer drabba skogen då? Jag tänker att det är jättebra att satsa på en skog med varierad ålder och olika trädslag, så att det är det som passar för marken som växer där. Men det är svårt att veta vad som blir bra när det är så mycket osäkerhet kring vad som kommer hända.

Signe Rönnegård tycker att fler skogsägare borde inse att deras intressen inte sammanfaller med industrins.

"Vad är egentligen bäst för mig och min skog?"

LIVSMILJÖN

- Någon lokal byggnadsvårdare som restaurerar timmerhus kan kanske använda sig av virke från vår skog, säger Signe Rönnegård.

-Jag tänker att det är jättebra att satsa på en skog med varierad ålder och olika träslag, säger Signe

Nybro kommun

INTERVJU MED JESPER HARALDSSON

Plats: Nybro kommun, Småland

Fastighetsbeteckning: 47 fastigheter, se fotnot

Ägare: Nybro kommun

Skogsinnehav: 2500 ha

Andel skyddad skog: 266 ha

Skogsbruksmetoder: Hyggesfritt

Intäkter från skogen: Vanlig virkesförsäljning. Även försäljning av ek till det lokala företaget Kährs, som gör golv. Vill sälja virke till specialsortiment och slöjdverksamhet i kommunen. Tar även eget virke till grillplatser och bänkar.

Certifiering: PEFC och FSC

Uttag per år: 10 000 m³/år

Uttag per hektar per år: 4 m³/ha/år

Bild: Nybro kommun har många föreningar som är kopplade till naturmarken, som orientering, mountainbike och fågelskådning. "Vi har gjort en discgolfbana i ett av våra reservat," berättar Jesper Haraldsson.

Vilka skogsbruksmetoder tillämpar ni?

År 2018 klubbade Nybro kommun igenom sin naturmarks-policy. Den slår fast att skogen ska skötas med hyggesfria metoder. Ett viktigt skäl är folkhälsan, berättar kommun-ekologen Jesper Haraldsson.

Varför har ni valt att bruka som ni gör?

– Eftersom vi har ett starkt friluftsliv så blir de negativa konsekvenserna av ett kalhygge stora, säger kommun-ekologen Jesper Haraldsson. En indelning av kommunens skogar efter belägenhet och nyttjandegrad hade visat att en stor andel fanns i tätortsnära områden.

Kommunen ser de eko-nomiska värdena i att kunna erbjuda attraktiva, naturnära bostäder. Det omlagda

skogsbruket syftar också till att på sikt ge bättre kvalitet på virket och en högre andel timmer i stället för massaved vid försäljning.

Initiativet till omställningen av skogsbruket i Nybro kommun kom från tjänstemännen men kommunens politiker var med på noterna

"Eftersom vi har ett starkt friluftsliv så blir de negativa konsekvenserna av ett kalhygge stora. Vackra skogar ger indirekta intäkter till kommunen i form av att folk vill bo naturnära"

Hur brukar ni skogen?

Jesper Haraldssons företrädare lät göra en analys av hela kommunens skogsinnehav i det digitala verktyget Heureka för att ta fram en plan för hur de bäst ska bruka sina skogar.

– Ett av de ingående kraven från oss var att få en jämn ekonomi och ett tryggt flöde i framtiden. Då hittade vi vissa avverkningsnivåer som vi håller oss till.

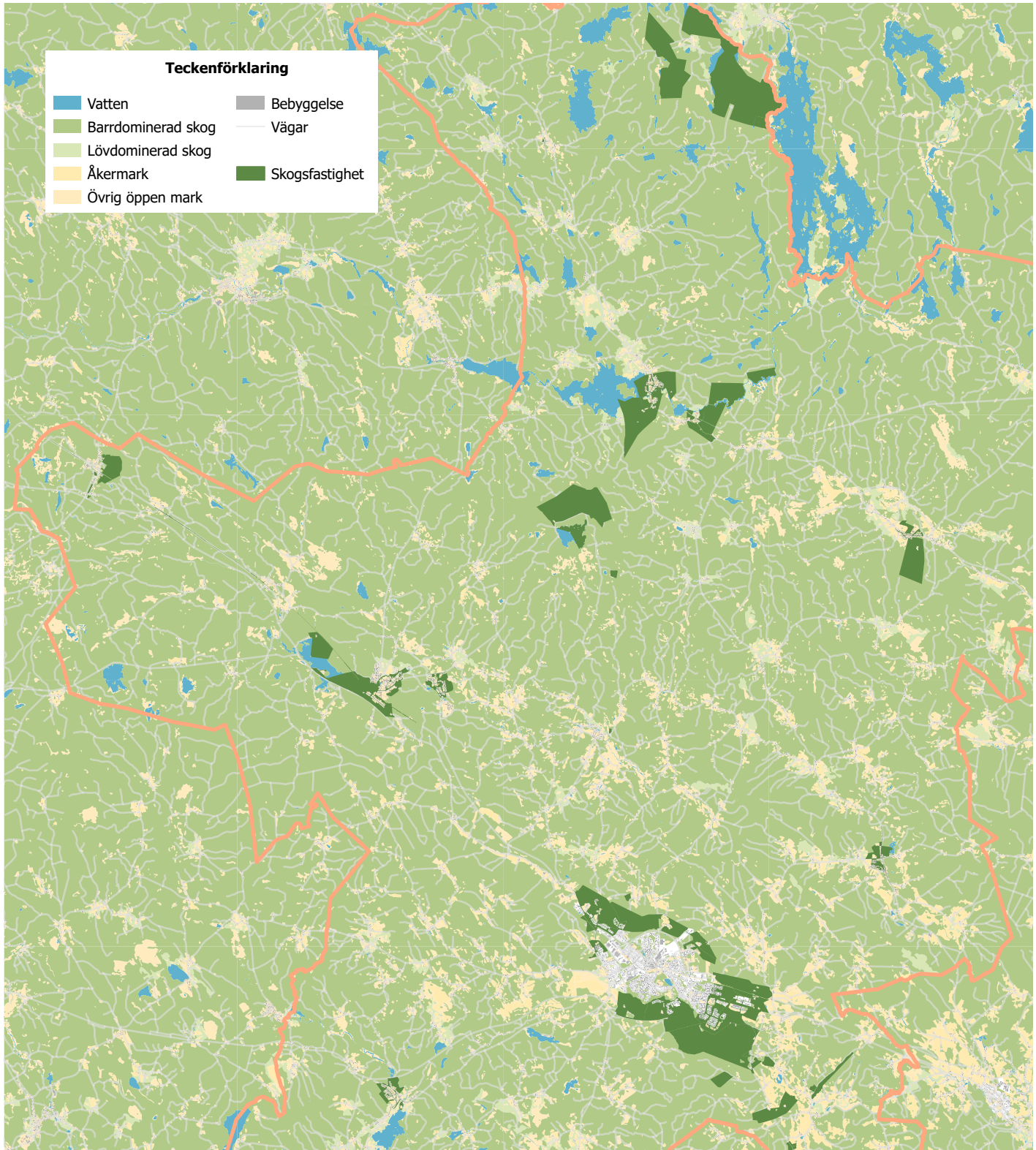
700 hektar av kommunens markinnehav räknas främst som produktionsskog och där är skötseln mer intensiv än på övriga marker för att ge så god avkastning som möjligt och samtidigt hålla högt virkesförråd för eventuell framtida markförsäljning.

– I de produktionsskogar som är flerskiktade och flerdimensionerade är förutsättningarna goda för att det

Bjällingsmåla 1:26, Bjällingsmåla 1:41, Bosgård 1:11, Branthult 1:11, Branthult 1:2, Brorsryd 3:1, Brorsryd 6:1, Brorsryd 6:2, Bråtemåla 1:8, Bäckebo 2:78, Desemåla 1:5, Flögstorp 1:17, Fröjdekuila 3:1, Gårdsryd 4:6, Hagnebo 1:4, Hanemåla 1:34, Harstenslycke 1:17, Hinshult 5:27, Idehult 1:23, Idehult 2:2, Krukebo 1:1, Kråksmåla 1:5, Mackamåla 1:2, Målerås 1:166, Målerås 1:91, Orranäs 1:5, Pukeberg 1:9, Långaskröv 1:20, Rismåla 2:3, Rås 2:7, Rössbo släta 1:106, Rössbo släta 1:138, Sandslätt 1:1, Smedjevik 1:1, Smedstorp 2:38, Svartbäcksmåla 1:1, Svartbäcksmåla 1:2, Tikaskröv 1:114, Tikaskröv 1:85, Tostetorp 1:1, Tostetorp 1:4, Tostetorp 1:7, Transtorp 1:2, Transtorp 1:32, Villköll 12:1, Örsjö 1:3, Överstorp 2:7

SKOGSFASTIGHETEN

Kartutsnittet visar de flesta fastigheterna. I utsnittet saknas två fastigheter, om cFör kompletta fastighetsbeteckningar, se uppställningen på föregående sida.

ska vara ekonomiskt fördelaktigt med hyggesfritt, säger Jesper Haraldsson.

Nybros skogar består till en viss del av granplanteringar på gamla kulturmarker. De glesas nu ut och stödplanteras med ek och lind eller självsås med andra lövträd för att anpassas efter vilka trädslag som trivs på markerna. Efter den varma och torra sommaren 2018 har kommunen drabbats av ganska stora angrepp av granbarkborre vilket gör det extra angeläget att få in fler trädslag. De angripna granarna har tagits ner men de som håller sig friska får stå kvar för att få ett högre ekonomiskt värde innan man avverkar.

Vilka utmaningar har ni stött på?

-Granbarkborreangreppen ledde till att det under flera år blev "mycket av att släcka bränder", som Jesper Haraldsson formulerar det. Han försökte ändå att genomföra huggningarna på ett naturnära sätt.

- Man kan säga att det här med granbarkborrarna har påskyndat processen att ställa om för att få in mer tall och ek som naturligt hör hemma här. Hade det inte varit för angreppen hade vi kanske gjort det mer kontrollerat, och tittat mer noggrant på varje bestånd, förklarar han.

Nu är den stora mängden vilt ett större problem än insektsangrepp.

-Vi försöker få fler människor att röra sig i skogarna eftersom det kan minska på betestrycket.

Något annat han upplevt som lite besvärligt är att skapa samsyn om mål och metoder med utförare.

-Kommunikation har nog varit vår största utmaning. En naturmarkspolicy kan kanske ses som luddig för en som kör skördare. Men tar man ner det till något slags operativt trakttdirektiv så brukar det bli lättare.

Vid senaste upphandlingen valde Nybro kommun att ta in nya entreprenörer för att sköta skogen.

-Vi försöker undvika underröjning och det har verkligen varit en konflikt tidigare, där jag har fått höra att de små plantorna inte kommer bli något att ha. Men egentligen handlar det nog främst om att det kan ta lite tid för maskinförare att vänja sig att arbeta med de låga skikten i skogen, då det kan ge sämre sikt, säger Jesper Haraldsson.

Vilka framgångar har ni upplevt?

Jesper Haraldsson tycker att Nybro kommun har kommit långt i sin omställning till naturnära och alternativt brukande av skogen och framhåller betydelsen av naturmarkspolicyn.

- Vi är markägare med andra syften än bara hög virkesproduktion

och de nya entreprenörerna verkar vara mer med på vad vi vill göra, säger Jesper Haraldsson.

Hur ser ni på framtiden?

- Vi ökar lövandelen och vill satsa på högre timmerandel. Förhoppningsvis så följer byggbranschen och industrin samma tankespår, säger Jesper Haraldsson.

I dagsläget använder kommunen eget virke till grillplatser och bänkar och säljer också ek till det lokala företaget Kähns, som gör golv.

-Vi hugger runt 1000 kubikmeter själva och vi tittar på om vi kan öka det. Till exempel till specialvirke eller slöjdverksamhet här i kommunen. Kanske till mindre byggentreprenader. Jag tror det vore bra marknadsföring att kunna sätta en stämpel på en byggnad att den är byggd med kommunens virke.

"Jag tror det vore bra marknadsföring att kunna sätta en stämpel på en byggnad att den är byggd med kommunens virke."

LIVSMILJÖN

I Nybro kommuns skogar vill man se till helheten. Både ekonomi, folkhälsa, kolinbinding och attraktiva boendemiljöer är viktiga.

I granplanteringar på gamla kulturmarker kan det finnas en fröbank av löv som börjar gro när man glesar ut. Där det vuxit gran i två generationer går man emellertid in och stödplanterar ek och lind.

Att spara så många små plantor som möjligt är inte bara viktigt för biologisk mångfald utan ger också bättre ekonomi.

– Vid hyggesfritt kan man spara in på plantering, markberedning och röjning, säger Jesper Haraldsson.

Bilderna är inte från Nybro kommuns skogar
Bilder: Plockhugget

Bosarp, Glimåkra

INTERVJU MED LENNART BOSRUP

Plats: Bosarp, Glimåkra
Fastighetsbeteckning: Bosarp 1:7
Ägare: Lennart, Gunnel och Joel Bosrup.
Skogsinnehav: 82 ha
Andel skyddad skog: 3 ha
Skogsbruksmetoder: hyggesfritt skogsbruk på en stor del av arealen.
Intäkter från skogen: Säljer virke Ängavångens ekgolv och till lokala vedentreprenörer.
Certifiering: PEFC och FSC
Uttag per år: 400 m³/år
Uttag per hektar per år: 4,9 m³/ha/år

Bild: Lennart Bosrup gör de flesta avverkningsplaner med framtida uttag i åtanke. De bästa träden lämnas kvar på tillväxt. Han säljer också virke till lokala vedentreprenörer.

Vilka skogsbruksmetoder tillämpar ni?

Bosarp 1:7 har varit i släktens ägo sedan 1693. För 25 år sedan tog Lennart Bosrup med familj över. De har valt att bedriva hyggesfritt skogsbruk på en stor del av arealen.

”Det är en så fin fauna där med blåsippor och massa andra blommor på marken”

Varför har ni valt att bruka som ni gör?

- Vi siktar på att få hög lönsamhet. Marken passar för ek och hittills ser vi en fantastisk självföryngring och raka, långa stammar tack vare underväxten, säger Lennart Bosrup.

En inspiration var grannen Ingvar Svensson, en legendarisk fjärilsforskare och jägmästare. Han

skötte skogen med blädning som gav en stormfast skog. Lennart Bosrup tog intryck.

- Vi var så trötta på att skogen blåste sönder.

Att ta vara på naturvärdena är också viktigt. Lennart Bosrup talar varmt om ett skifte med mycket gammal blandskog som varit familjens ögonsten i flera generationer.

- Det är en så fin fauna där med blåsippor och massa andra blommor på marken.

Hur brukar ni skogen?

Den uppvuxna och fullskiktade blandskogen plockhuggs. Merparten av den övriga skogen bearbetas för att på sikt bli mer naturlig och Lennart Bosrup experimenterar med olika sätt att ställa om. Ett är att göra luckor på max ett halvt hektar och låta dem självföryngras. Ett annat att göra en skärmställning i en skog som nått sin omloppstid. På vissa marker gör han

en konventionell slutavverkning och planterar glest med björk. Den växer snabbt och släpper fram mycket föryngring under sig.

Nya ekar i en blandskog är det främsta målet och omställningen får ta sin tid. Framför allt tillämpar han måldiameterhuggning och plockhuggning.

Virket från skogen blir bland annat till breda golvplankor av ek, furu och lind i egna företaget Ängavången.

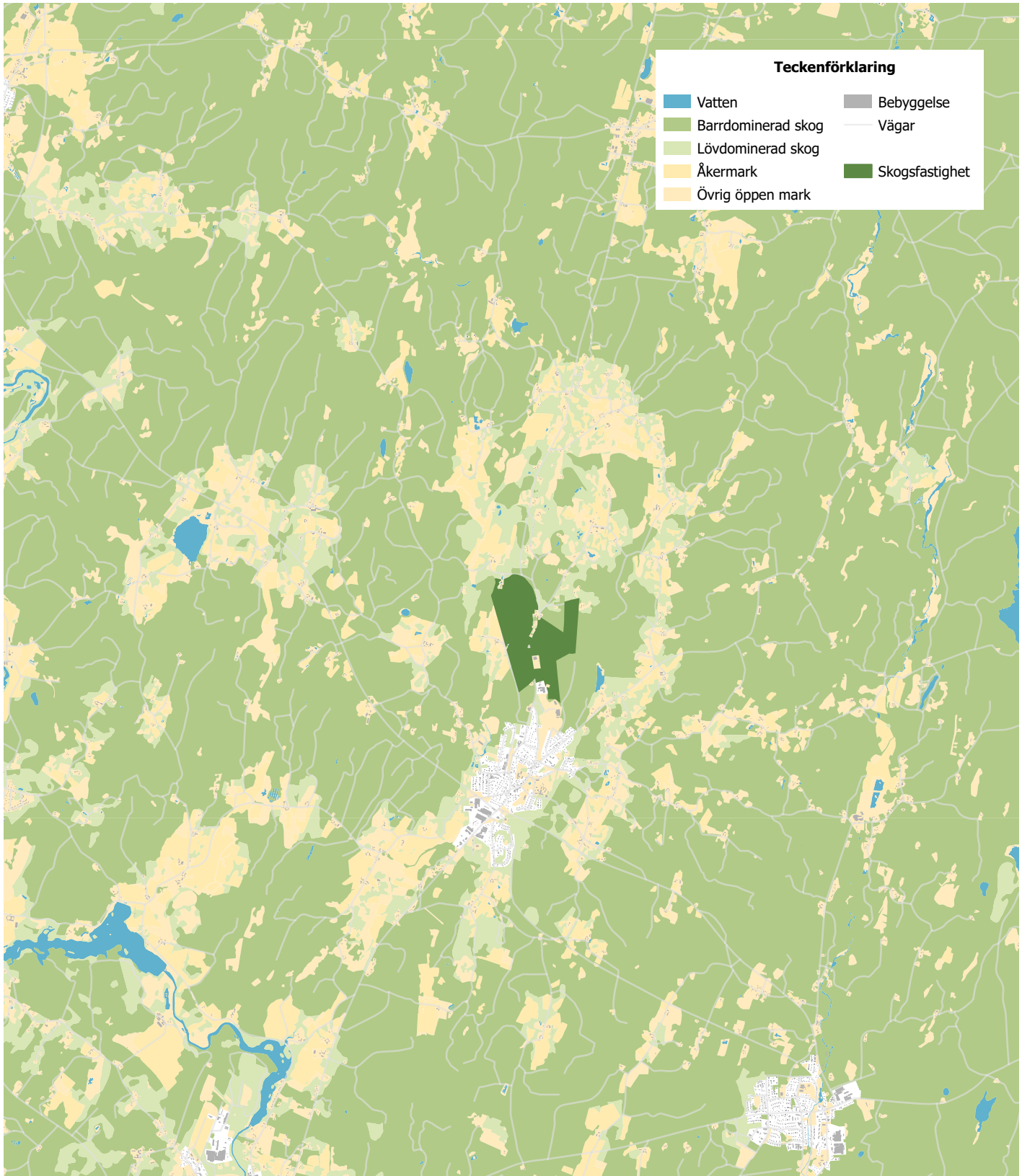
- Jag låter ekarna växa till i alla fall mellan 70 och 80 cm i brösthöjd. Det är ju ett av alla fel som görs med ekskötsel: att man tar ner dem alldeles för tidigt.

Lennart Bosrup har ett avtal med en liten, kunnig entreprenör som kommer varje år.

- Då har jag tittat ut vad som behöver göras. Jag inbillar mig att vi på det sättet ligger i balans vad gäller att ta ut tillväxten. Det är väldigt skojigt att planera för kommande år.

SKOGSFASTIGHETEN

Vilka utmaningar har ni stött på?

Lennart Bosrup upprörs ofta av debatten om skogsbruket. Han vänder sig emot tvärsäkra påståenden om att det blir dålig ekonomi och mycket körsador, vilket han menar inte stämmer. Men visst går det att göra fel.

- Jag gjorde en kanthuggning, vilket innebär att man avverkar en smal, lång remsa från väster till öster. Det var sommaren 2018 med väldigt mycket sol. Då blev det barkborreskador på de träd som stod i bakkant eftersom de blev utsatta för mycket torka.

Han tycker också att det kan vara svårt att få upp självföryngring i granplanteringarna.

- Men nu börjar det komma en del. Marken behöver lång tid för att ställa om så att den blir mottaglig för nya plantor, säger han.

Vilka framgångar har ni upplevt?

- Skogen är mycket mer varierad och öppen och vi slipper viltbete genom att det finns mycket mat för rådjuren ändå. De behöver inte äta mina ekplantor.

Fin tall och gran får komma också, även om Lennart Bosrup har hört att SMHI menar att hans trakter är fel för gran.

“Jag kan plocka ut två-tre fina ekar per hektar vart tionde år och slår med bara dem ganska lätt den tumregel som man har hos Södra, att traditionellt hyggesbruk kan ge mellan 1500 och 1700 kronor per hektar och år”

- Jag hoppas att den klarar sig bättre i blandskog än i rena bestånd.

Han har mycket fåglar i sin skog och nötskrikorna hjälper till att sprida ekollon. Under skärmställningarna har trevliga blandskogar kommit upp.

- Vi får föryngring helt gratis.

Ekonomi är han också nöjd med.

- Jag kan plocka ut två-tre fina ekar per hektar vart tionde år och slår med bara dem ganska lätt den tumregel som man har hos Södra, att traditionellt hyggesbruk kan ge mellan 1500 och 1700 kronor per hektar och år.

Hur ser ni på framtiden?

- Jag är lite orolig för hur granen ska klara sig. Men vi är tidigt ute och anpassar oss till klimatförändringarna.

LIVSMILJÖN

Lennart Bosrup ser gärna att det kommer besökare till hans skog.
- Vi fick EU-bidrag för att göra handikappanpassade slingor i den fina lövskogen och blandskogen.

Plockhuggning lämpar sig väldigt bra för det golvföretag som Lennart Bosrup är delägare i.
- När vi har lovat någon kund lite för mycket så att något saknas så kan jag alltid gå ut i min egen skog och välja ut ett par långa, fina ekar.

Tisenö

INTERVJU MED NIKLAS PALMCRANTZ

Plats: Tisenö, Östergötland

Fastighetsbeteckning: Öna 1:1 och 1:2, Öbotorp 1:1

Ägare: Niklas Palmcrantz med familj

Skogsinnehav: 80 ha

Andel skyddad skog: Ca 3 procent biotopskydd och ca 5% frivilliga avsättningar

Skogsbruksmetoder: Lübeckmodellen, hyggesfritt naturnära skogsbruk.

Intäkter från skogen: Virkesförsäljning samt inkomster från verksamheter i skogen, såsom motorsågskurser, guidade turer och samarbeten med föreningen Naturliv som bedriver överlevnadskurser på fastigheten.

Certifiering: FSC, PEFC och Plockhugget

Uttag per år: 400 m³/år

Uttag per hektar per år: 5 m³/ha/år

Bild: Niklas dotter Clara bygger hus. 80 procent av virket kommer från den egna skogen och har sågats och hyvlats hos grannen på Ekeby.

Vilka skogsbruksmetoder tillämpar ni?:

På släktgården Tisenö i norra Östergötland bedriver Niklas Palmcrantz hyggesfritt skogsbruk sedan 40 år.

”Jag skulle vilja börja sälja specialsортiment. Det vore roligt att hitta köpare som vill ha fint altimmer till exempel”

Varför har ni valt att bruka som ni gör?

Som gammal fältbiolog är Niklas Palmcrantz väldigt intresserad av biologisk mångfald. Ett specialintresse är fladdermöss och han är engagerad i ett nationellt projekt för att bevara dem.

- Jag har alltid varit emot kalhyggesbruk.

Hur brukar ni skogen?

- Vi hade en granne på 80-talet som hade ett eget system för granproduktion. Han glesade ur och undvek hyggen. Både min far och jag tyckte det var intressant. Grannen var en stor inspiration.

Förutom några redan avverkningsanmälda hyggen precis när han tagit över fastigheten så har Niklas Palmcrantz brukat sin skog kalhyggesfritt hela tiden. Efterhand har han skaffat sig mer kunskaper och inspirerats av bland annat den naturnära brukningsformen Lübeckmodellen.

- Det har varit trial and error. Jag hade inga rådgivare i början. Men för mig är det också lite spännande att inte följa några mallar.

Sedan en bit in på 2000-talet har han emellertid haft mycket hjälp av Martin Jentzen, rådgivare inom naturnära skogsbruk.

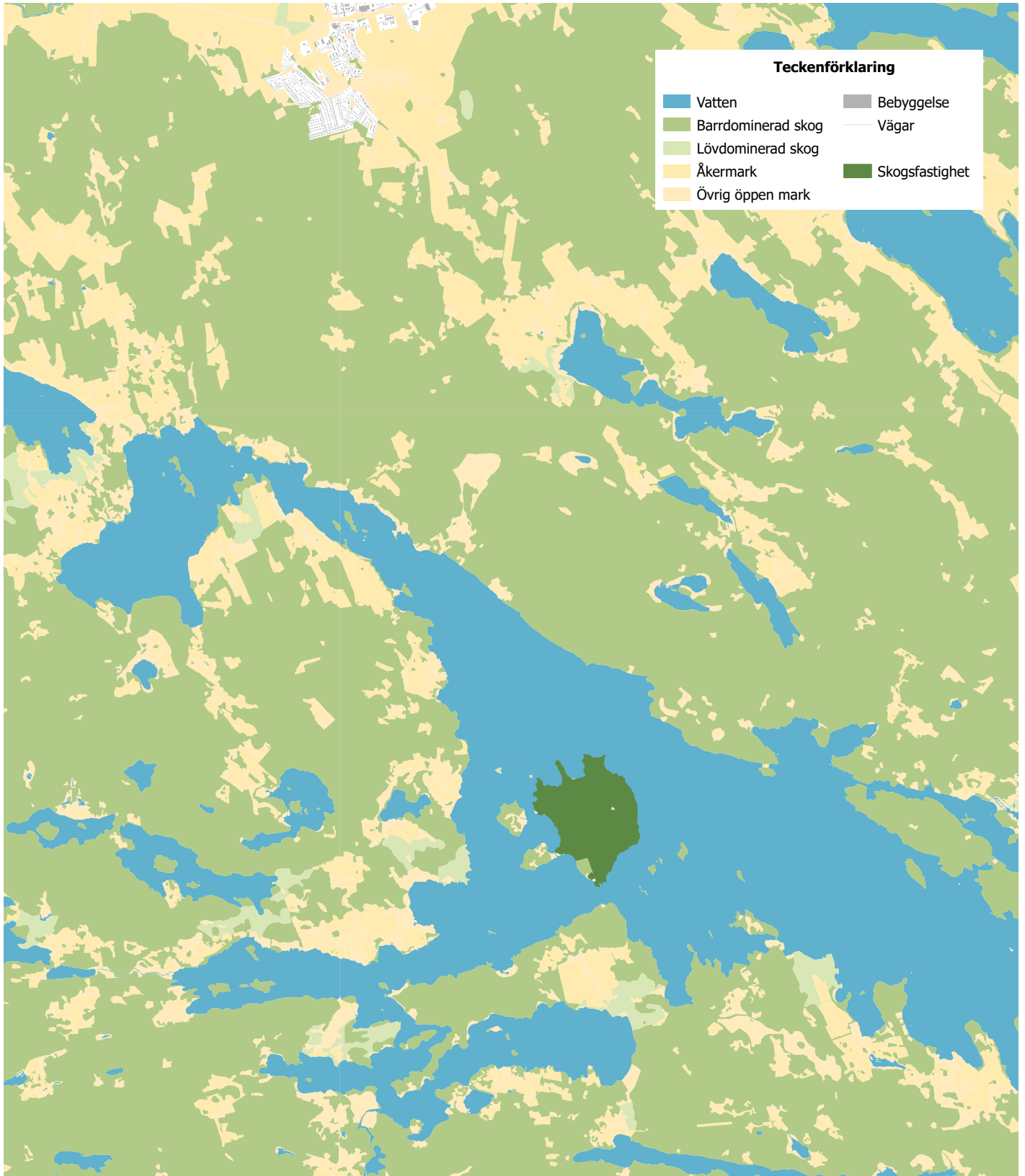
Niklas har mött många fördomar mot kalhyggesfritt skogsbruk genom åren.

- Man säger till och med i forskningssammanhang att det är svårt att driva upp löv. Det är den största myten kanske. Med små luckor på max 0,25 hektar så går det väldigt bra.

Virket säljer han bland annat till Södra men för egna byggprojekt vänder han sig till närmsta grannen på Ekeby, som har ett sågverk och hyvleri.

SKOGSFASTIGHETEN

Vilka utmaningar har ni stött på?

Delar av skogen på Tisenö har drabbats av granbarkborreangrepp och där har de som ägare tvingats ta ner mer skog än vad de egentligen velat. Det har lett till en del vindfällen i kanterna av de mer öppna partierna. Den största svårigheten är emellertid att bedriva skogsbruk på en ö. Maskintransport och utkörning av virke måste skötas med en liten färja.

- För oss är det drivningen som är den stora kostnaden, konstaterar Niklas Palmcrantz.

Entreprenörerna han anlitat är kunniga och intresserade men har stora skördare och skotare. De vågar inte längre köra över med färjan till ön.

- De senaste 4-5 åren har vi bara avverkat själva med motorsåg.

Vilka framgångar har ni upplevt?

Andelen löv har ökat sedan Niklas Palmcrantz gick över till kalhyggesfritt skogsbruk och över 50 procent av bestånden är nu löv; främst björk, asp, al och ek.

- Det är lite spännande att det av sig själv har kommit in väldigt mycket lönn nu också!

Överlag ser han betydligt mer biologisk mångfald i de egna skogarna än inom konventionellt skogsbruk. Han har gott om fladdermöss och Naturskyddsföreningens lokalavdelning har flera gånger gjort exkursioner i hans skog.

Naturen på Tisenö är inbjudande och trevlig att röra sig i, menar Niklas Palmcrantz.

- Det blir ju inga hyggen som är svåra att forcera.

Hur ser ni på framtiden?

Klimatförändringarna bekymrar Niklas Palmcrantz: vilka trädslag kommer passa i hans skog framöver?

-Jag tror till exempel att bok skulle vara bra här men i dagsläget saknar jag det trädslaget på mina marker. Andra arter, som ask och alm, är tyvärr drabbade av sjukdomar och har därför minskat.

Niklas Palmcrantz jobbar till vardags som lärare men vill

utveckla sitt skogsbruk mer när tid ges. Han skulle gärna börja sälja specialsортiment.

- Det vore roligt att hitta köpare som vill ha fint altimmer till exempel.

Niklas Palmcrantz letar efter en entreprenör med mindre maskiner som kan köras över med den lilla färjan över till Tisenö.

“Det är lite spännande att det av sig själv har kommit in väldigt mycket lönn nu också!”

LIVSMILJÖN

Niklas Palmcrantz håller ibland motorsågskurser i sin skog. Han får också lite inkomster från föreningen Naturliv som varje år håller överlevnadskurser ute på ön.

